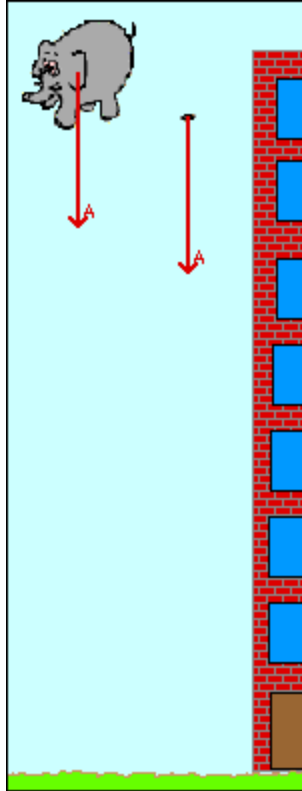
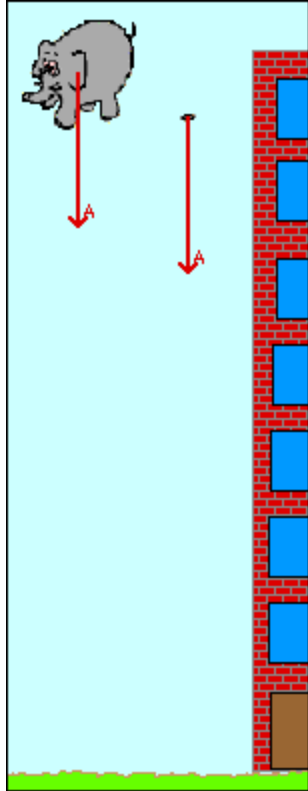
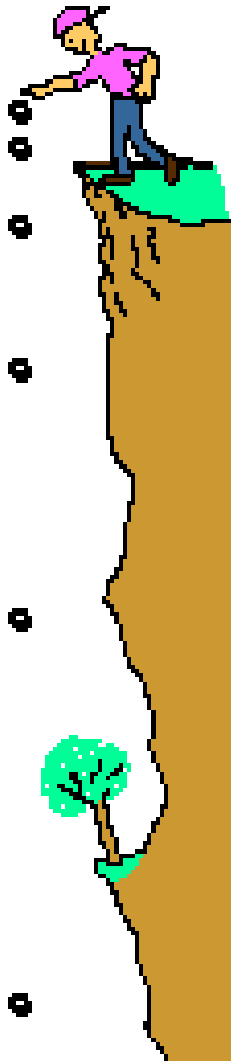

การตกแบบเสรีหรือตกแบบอิสระ

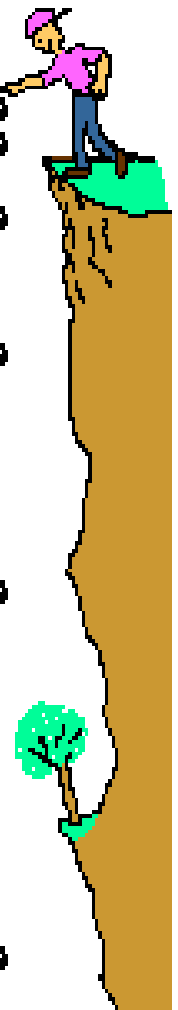
เวลาและความเร็วของวัตถุที่ตกอย่างอิสระภายใต้แรงดึงดูดของโลก

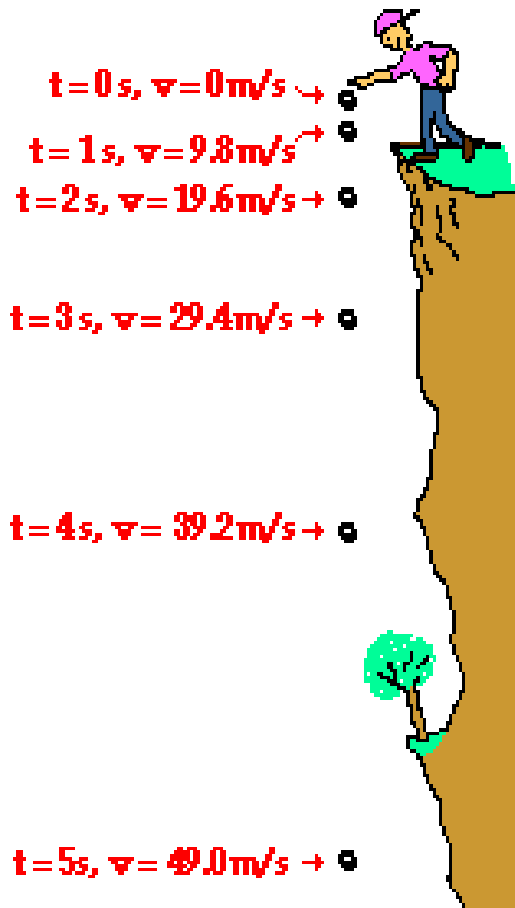

จากรูปนักเรียนอธิบาย
การตกอย่างอิสระภายใต้
แรงดึงดูดของโลกว่าอย่างไร?

- $t=0\text{ s}, v=0\text{ m/s} \rightarrow$
- $t=1\text{ s}, v=9.8\text{ m/s} \rightarrow$
- $t=2\text{ s}, v=19.6\text{ m/s} \rightarrow$
- $t=3\text{ s}, v=29.4\text{ m/s} \rightarrow$
- $t=4\text{ s}, v=39.2\text{ m/s} \rightarrow$
- $t=5\text{ s}, v=49.0\text{ m/s} \rightarrow$

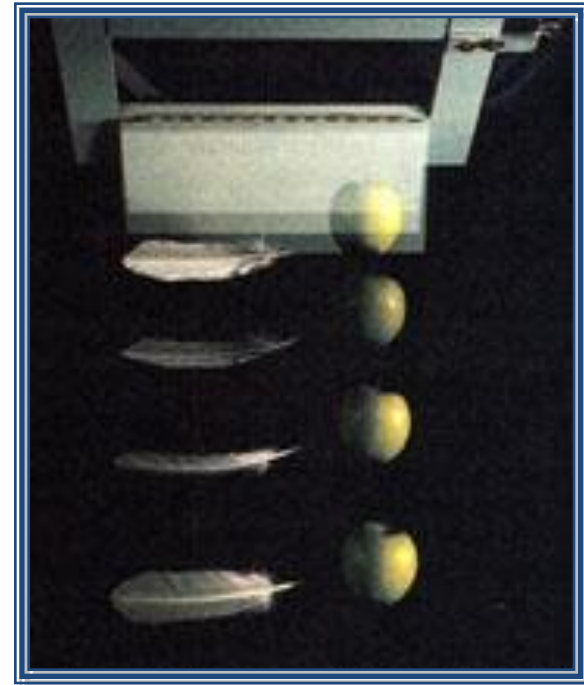
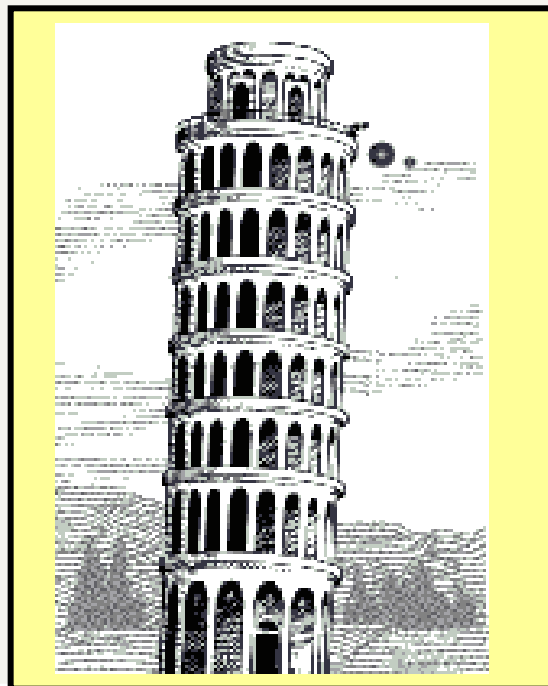

วัตถุถูกปล่อยให้ตกลงมาด้วยความเร็วต้นค่าเป็นศูนย์
 วัตถุซึ่งแรงโน้มถ่วงกระทำให้ตกลงมาสู่ศูนย์กลางของโลก
 ด้วยการเคลื่อนที่เป็นเส้นตรงและมีความเร่งคงที่
 ความเร่งของการเคลื่อนที่นี้คือสนามโน้มถ่วง มีค่า
 เท่ากับ 9.816 เมตร/วินาที² และเมื่อเวลาเพิ่มขึ้น
 ความเร็วยิ่งมากขึ้น ความเร็วมีค่ามากที่สุดช่วงวัตถุ
 กระแทกพื้นดินคือ 49 เมตรวินาที ในเวลา 5 วินาที

การเคลื่อนที่เป็นเส้นตรงด้วยความเร่งคงที่ ที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือ การตกของวัตถุในแนวตั้งแบบอิสระ เรื่องนี้ทำให้นักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ในอดีต ดังเช่น อริสโตเติล คิดผิดไปว่าวัตถุหนักจะตกด้วยความเร็วมากกว่าวัตถุที่มีน้ำหนักเบา กาลิเลโอซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์รุ่นหลังไม่เชื่อและตั้งสมมติฐานว่า ความเร็วในการ ตกของวัตถุไม่น่าจะขึ้นกับน้ำหนัก เขาได้ทำการทดลองหิ้งลูกปืนใหญ่และลูกกระสุน จากหอเอียงปิซา ปรากฏว่าเป็นความจริง

สรุป
ครับ

การทดลองปัจจุบันมีความละเอียดและเที่ยงตรงสูงกว่ามาก เพราะกระทำกันในหลอดสุญญากาศ เพื่อตัดแรงต้านของอากาศ ผลการทดลองก็ยิ่งเป็นความจริงจึงช่วยเน้นทฤษฎีให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ความเร่งที่อยู่ในแนวตั้ง ก็คือ ความเร่งที่เกิดจากแรงดึงดูดของโลกเป็นค่าคงที่ ใช้อักษร g แทน ใกล้เคียง ๆ ผิวโลก ค่าของ g วัดได้ประมาณ $9.8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, $980 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-2}$ หรือ $32 \text{ ft}\cdot\text{s}^{-2}$ (ฟุต.วินาที⁻²) โดยปกติค่า g เป็นค่าคงที่ ถ้าวัดที่ผิวโลกและตำแหน่งการวัดไม่ห่างกันมากนัก

จากการวัดพบว่า $g_{\text{ดวงจันทร์}} = 1.67 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ $g_{\text{ดวงอาทิตย์}} = 274 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$

เพิ่มเติม....

www.dekphysics.com

เรื่อง การเคลื่อนที่ของวัตถุที่ตกแบบเสรีภายใต้แรงดึงดูดของโลก

การเคลื่อนที่ของวัตถุที่ตกแบบเสรีมีลักษณะอย่างไร???

การเคลื่อนที่ของวัตถุที่ตกแบบเสรี เป็นการเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวแกน y ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ภายใต้แรงดึงดูดของโลก และเป็นการเคลื่อนที่ที่ไม่คิดแรงต้านอากาศ ซึ่งสามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การตกอย่างเสรี หรือการเคลื่อนที่ในแนวตั้ง

ความเร่งในการตกของวัตถุลงสู่พื้นโลกเรียกว่า ค่าความโน้มถ่วง (Gravity) และใช้สัญลักษณ์เป็น g ค่าเฉลี่ยของ g ทั่วโลก ที่ถือเป็นค่า มาตรฐาน คือ 9.8 m/s^2 www.dekphysics.com

ลักษณะของการเคลื่อนที่ 2 ลักษณะ

1. ปล่อยลงในแนวตั้งด้วยความเร็วต้นเท่ากับศูนย์ ($u = 0$)
2. โยน/ปาขึ้นหรือลงในแนวตั้งด้วยความเร็วต้น ($u > 0$)

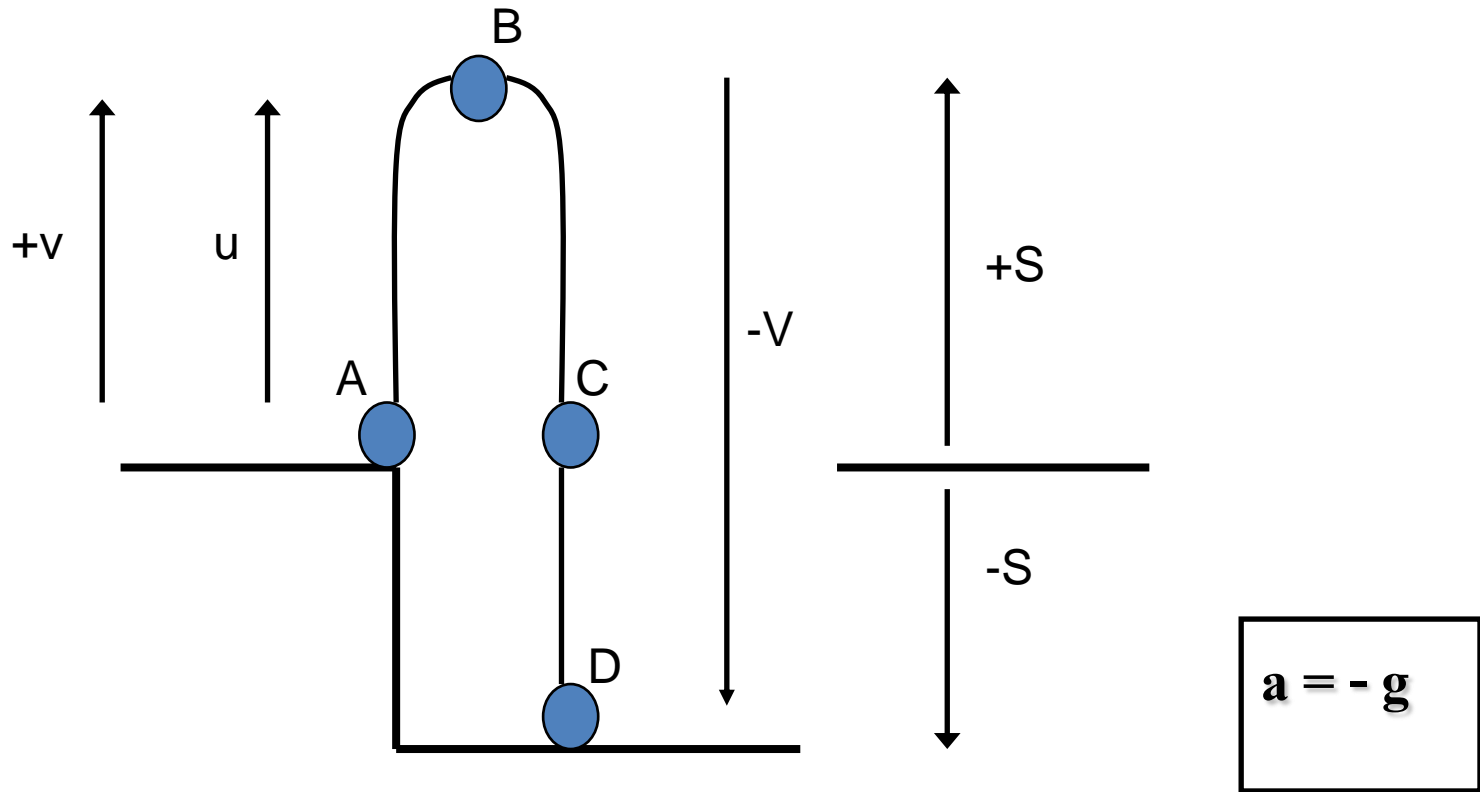
การเคลื่อนที่ลักษณะที่ 1 และ 2 วัตถุเคลื่อนที่เป็นเส้นตรงด้วยความเร่ง
(g) คงที่ ใช้สมการคำนวณคือ

$$v = u + gt$$

$$s = ut + \frac{1}{2}gt^2$$

$$v^2 = u^2 + 2gs$$

การเคลื่อนที่ในแนวตั้งเป็นการเคลื่อนที่แบบเส้นตรง
 แต่มี 2 ทิศทางคือขึ้นและลง ดังนั้นปริมาณเวกเตอร์ต่าง ๆ
 ต้องกำหนดทิศทางโดยใช้เครื่องหมายบวก (+) และลบ (-)

การกำหนดทิศทางของปริมาณต่าง ๆ ฝั่งมี 2 แบบหลักๆ คือ

1. กำหนดให้ปริมาณที่มีทิศขึ้นจากพื้นโลกมีค่าเป็น บวก (+) ส่วนปริมาณที่มีทิศลงสู่พื้นโลกนั้นมีค่าเป็นลบ (-)

2. กำหนดตามทิศทางของ u คือ

1. u มีค่าเป็นบวก (+) เสมอ
2. v มีค่าเป็นบวก (+) เมื่อวัตถุเคลื่อนที่ในทิศทางเดียวกับ u
3. v มีค่าเป็นลบ (-) เมื่อวัตถุเคลื่อนที่ในทิศทางสวนทางกับ u
4. v มีค่าเป็นศูนย์ (0) เมื่อวัตถุหยุดเคลื่อนที่
5. S มีค่าเป็นบวก (+) เมื่อมีทิศทางเดียวกับ u คือวัตถุอยู่เหนือจุดเริ่มต้น
6. S มีค่าเป็นลบ (-) เมื่อมีทิศทางสวนกับ u คือวัตถุอยู่ต่ำกว่าจุดเริ่มต้น
7. a มีค่าเป็น $-g$ เสมอ ถ้าเมื่อเริ่มต้นวัตถุเคลื่อนที่ขึ้นในแนวตั้งเพราะ ทิศทาง g สวนทางกับ u และ S มีค่าเป็นศูนย์ (0) เมื่อวัตถุอยู่ระดับเดียวกับจุดเริ่มต้น
8. a มีค่าเป็น $+g$ เสมอ ถ้าเมื่อเริ่มต้นวัตถุเคลื่อนที่ลงในแนวตั้งเพราะ ทิศทาง g มีทิศเดียวกับ u

ตัวอย่างที่ 1 โยนหินขึ้นในแนวตั้งด้วยความเร็ว 40 เมตร/วินาที หินจะขึ้นไปสูงที่สุดได้ระยะทางเท่าใดและจงหาว่าใช้เวลานานเท่าใด จึงจะขึ้นถึงจุดสูงสุด ($g = 10 \text{ ม/ส}^2$)

โจทย์ให้อะไรมา...

$$u = 40 \text{ m/s}$$

$$g = -10 \text{ m/s}^2$$

หาอะไรดี...

$$S = ? \text{ m}$$

$$t = ? \text{ s}$$

มีอะไรในหัว....

$$v = u + gt$$

$$s = ut + \frac{1}{2}gt^2$$

$$v^2 = u^2 + 2gs$$

จากสูตร

$$v^2 = u^2 + 2gs$$

$$0 = 40^2 + 2(-10)s$$

$$S = 80 \text{ เมตร}$$

จากสูตร

$$v = u + gt$$

$$0 = 40 + (-10)(t)$$

$$t = 4 \text{ วินาที}$$

คำถาม

1. โยนหินขึ้นไปจากหน้าผาแห่งหนึ่งตามแนวตั้งในอากาศ ด้วยความเร็ว 60 m/s พบว่านานเป็นเวลา 20 วินาที หินก้อนนั้นจึงตกลงมาถึงพื้นดิน หน้าผานั้นสูงจากพื้นเท่าใด